

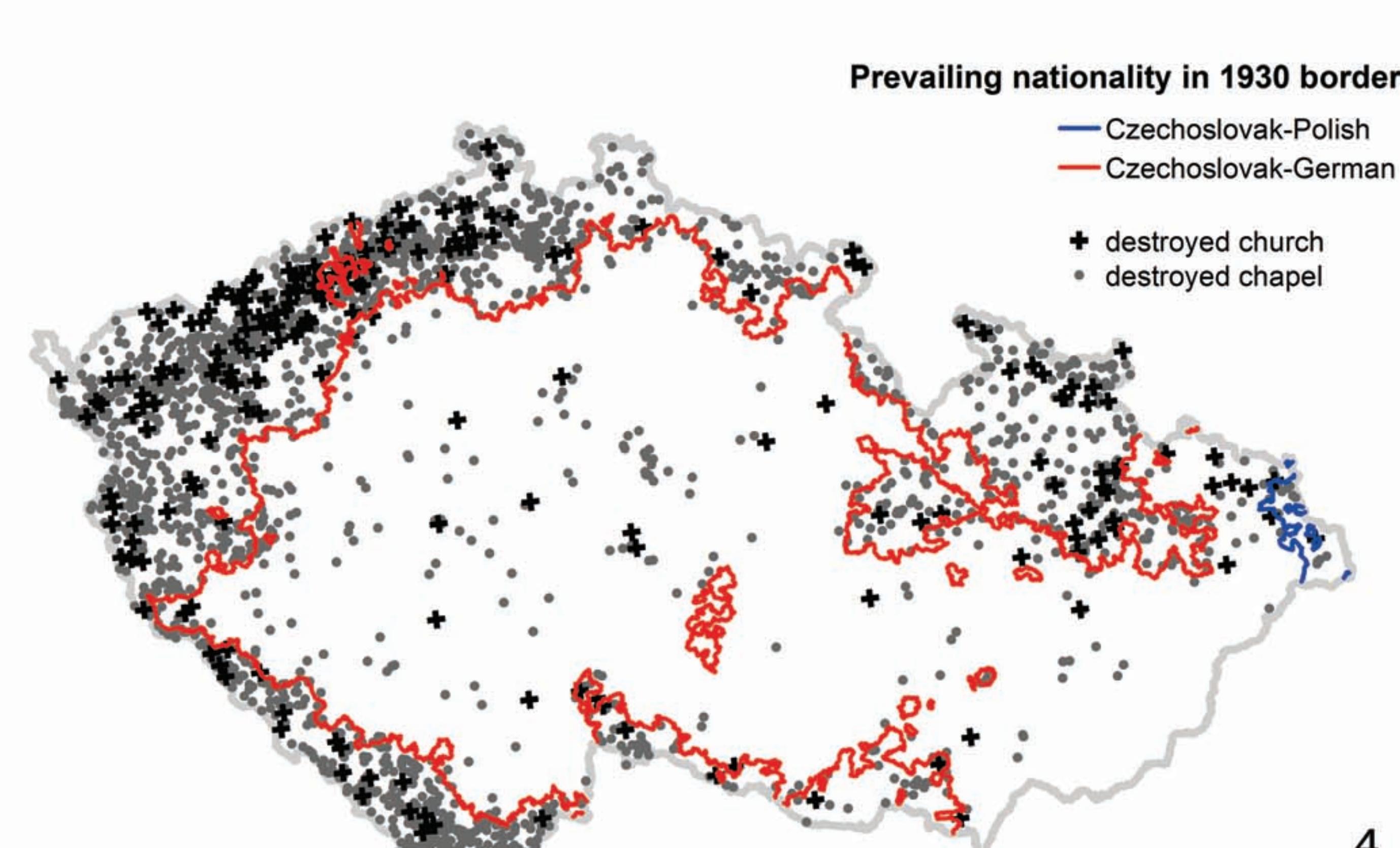
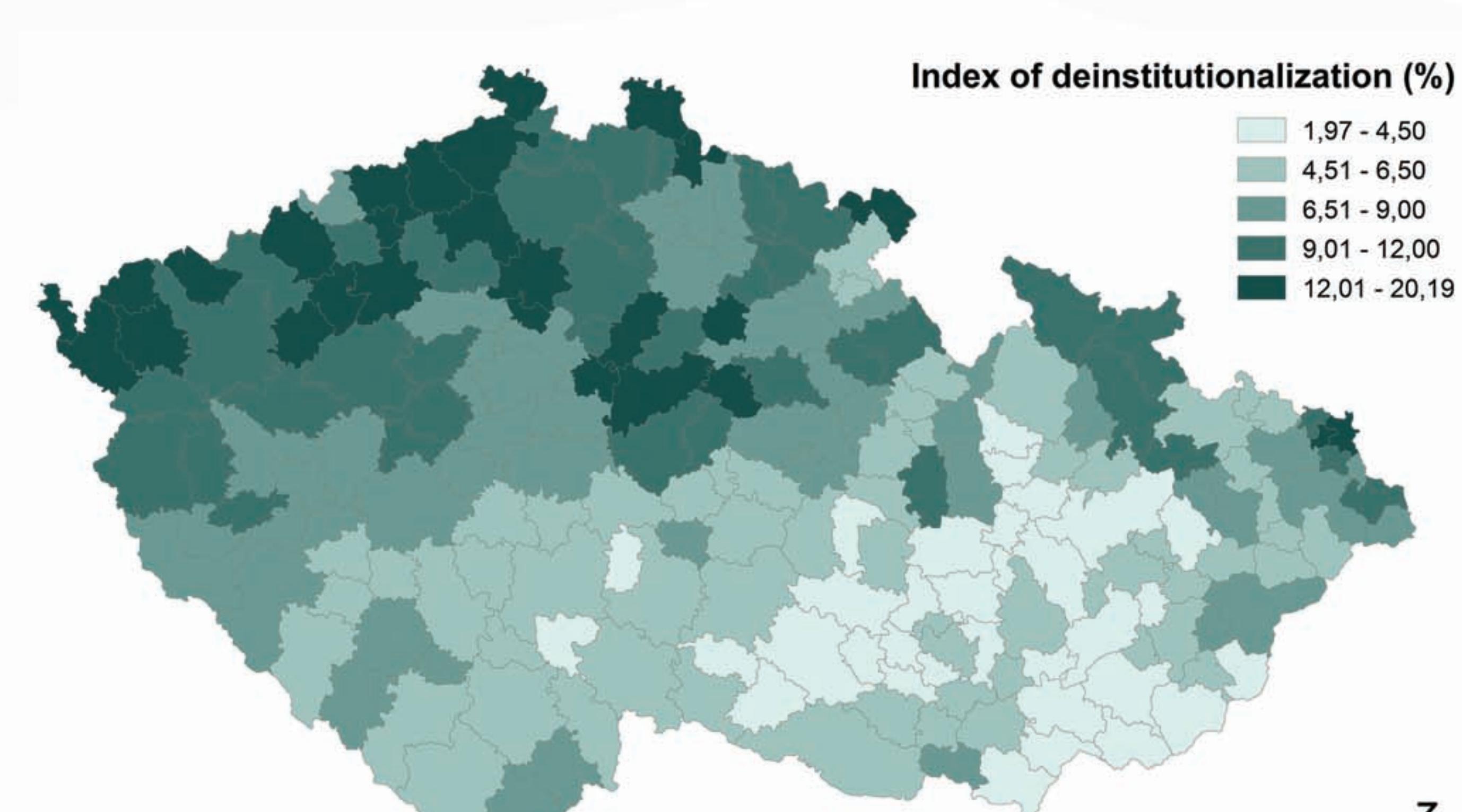
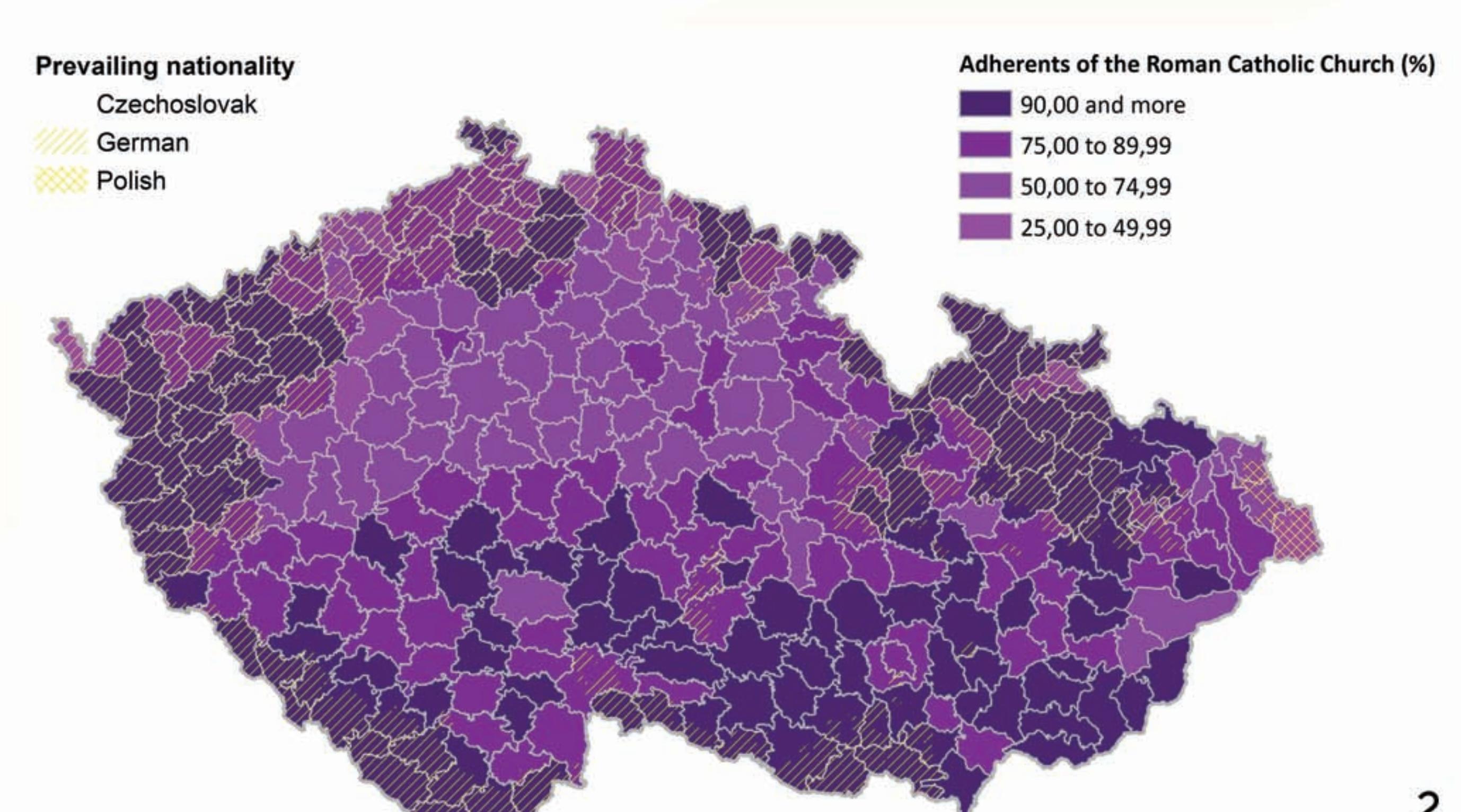
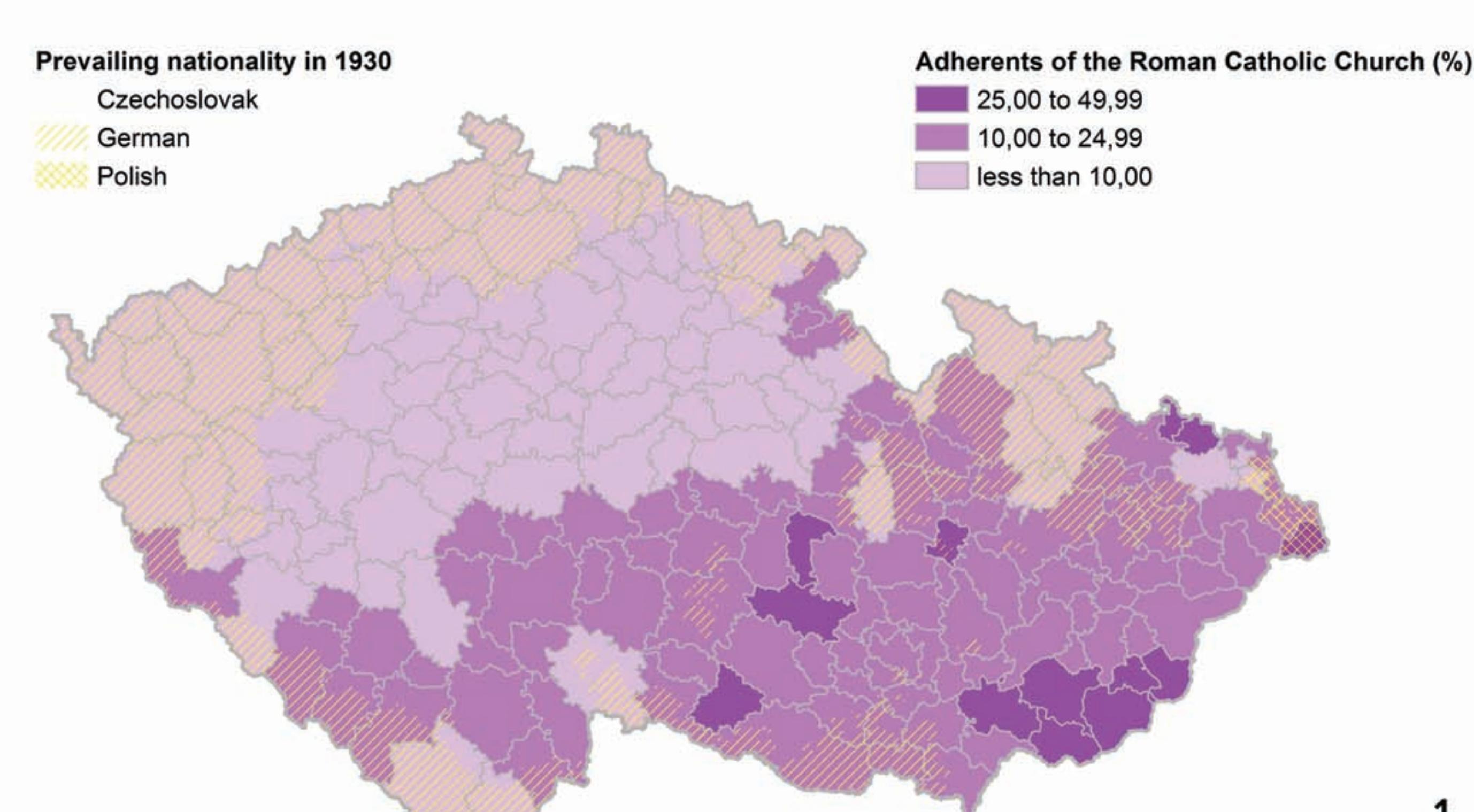

Proměny religiozity a religiózních regionů The Changes of Religiosity and Religious Regions

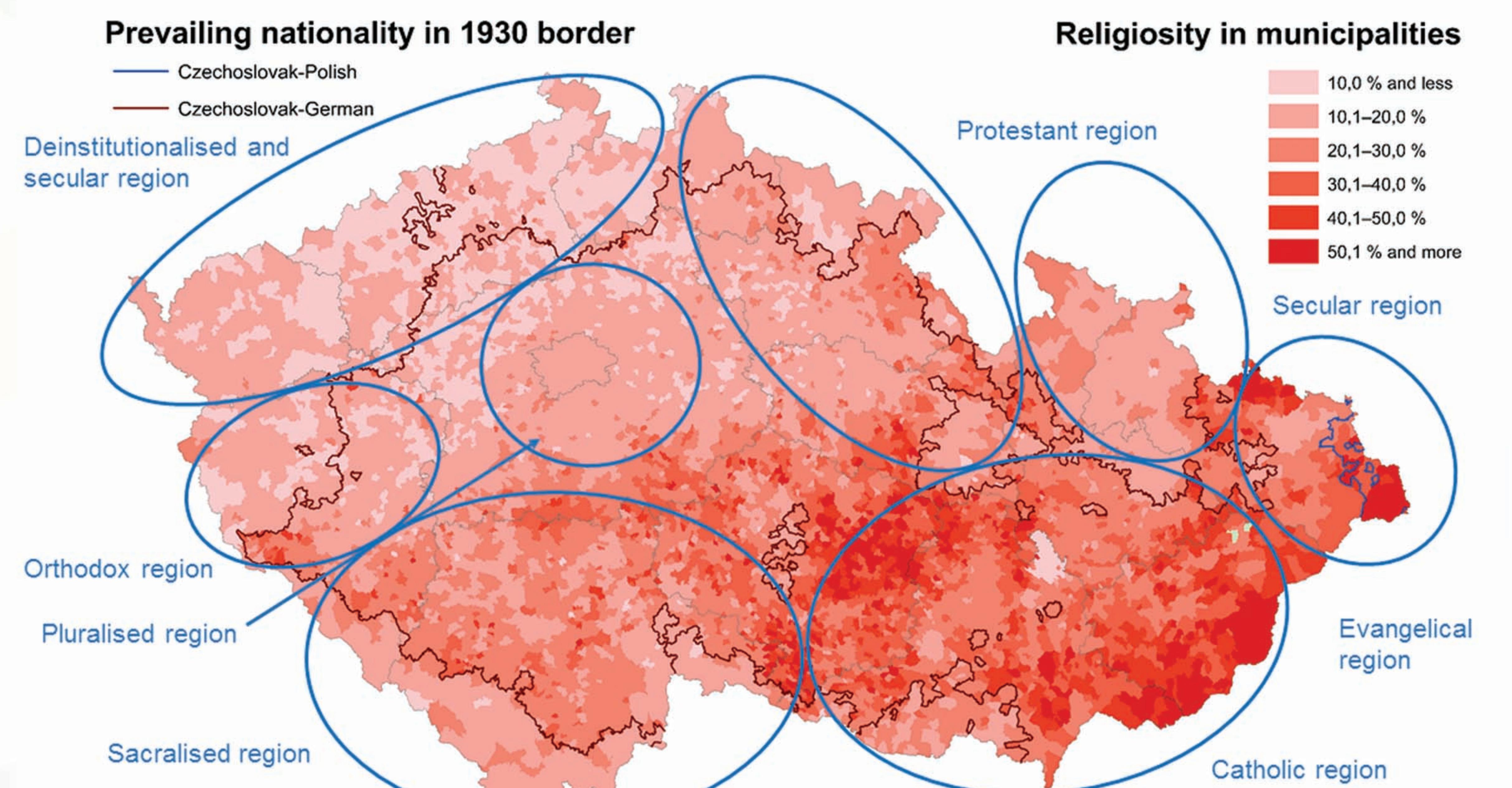
Tomáš Havlíček, Kamila Klingorová, Zdeněk Kučera

Social processes associated specifically with the transformation of the society after the year 1989 are also reflected both in the religious landscape and in the community of believers in Czechia (Havlíček 2014). However, the role of religion in Czech society had already started to change during the 20th century under the influence of secularization. Yet, in the 1930s, more than 90 % of the population registered as believers, most of whom were Roman Catholics (fig. 2). By 1991, however, only 44 % of the population of Czechia was religious, and, in 2011, this number dropped down to 20 % (fig. 1). The increased secularization of the society was greatly influenced by certain historical and especially political circumstances, e.g. the negative attitude of the Communist regime to religion and the expulsion of approximately 3 million German inhabitants, mostly Catholics, from the borderlands after the WWII. The consequences of this event are still evident mainly in the border areas in the cultural characteristics of the local communities, e.g. in a lesser level of religiosity, as well as in the appearance of the sacred landscape (fig. 4, Havlíček, Hupková 2013). Only after the year 1989 could new impulses from Europe and the whole world contribute to the transformation of the role of religion (Kong 2010). This led e.g. to the so-called process of deinstitutionalization, as large, traditional Churches started to lose their adherents (fig. 3). Practising a religion then became one's rather private concern. Also, the average age of traditional Catholic and Protestant Churches' adherents has been increasing (fig. 6); religious communities are thus "ageing". The plurality of religious beliefs has also been increasing. An important factor that has been affecting the development of religiosity is the increasing immigration of a population that professes a variety of different religions, especially Orthodox Christianity. The presence of new religious trends is most evident in Prague (fig. 5).

Sociální procesy přicházející zejména se společenskou transformací po roce 1989 se projevují i v religiózní krajině a v komunitě věřících obyvatel Česká (Havlíček 2014). Role náboženství v české společnosti se začala proměňovat ovšem již v průběhu 20. století v důsledku působení sekularizace. Ještě ve 30. letech 20. století bylo registrováno více než 90 % věřících, kteří se hlásili zejména k Církvi římskokatolické (obr. 2). Ovšem v roce 1991 bylo v Česku již pouze 44 % věřících a v roce 2011 toto číslo kleslo dokonce až na 20 % (obr. 1). K nárůstu sekularizace společnosti přispěly některé historické a zejména politické události, např. negativní postoj komunistického režimu k náboženství či odsun přibližně 3 mil. obyvatel německé národnosti převážně katolického vyznání z pohraničí po druhé světové válce. Důsledky této události jsou zejména v pohraničních oblastech stále patrné jak v kulturních charakteristikách místních komunit, například v nižší míře religiozity, tak i ve vzhledu sakrální krajiny (fig. 4, Havlíček, Hupková 2013). Až rok 1989 umožnil příchod nových impulzů z Evropy i z celého světa (Kong 2010). Dochází například k tzv. deinstitutionalizaci, kdy zejména velké, tradiční církve ztrácí své věřící (obr. 3). Praktikovaný náboženství se tak stává spíše soukromou záležitostí jednotlivců. U tradičních katolických a protestantských církví se rovněž zvyšuje průměrný věk věřících (obr. 6), cirkevní komunity tak "stárnou". Zvyšuje se také pluralita hlášících se k různým náboženstvím, především k pravoslavnému. Přítomnost nových náboženských směrů se nejvýrazněji projevuje v hlavním městě Praze (obr. 5).

Upper figure: The share of adherents of the Roman Catholic Church in Czechia, 2011
Source: based on SLDB 2011.
Upper middle figure: The share of adherents of the Roman Catholic Church in Czechia, 1930
Source: based on Statistický lexikon 1934, 1935.
Lower middle figure: The proportion of deinstitutionalized Christians in Czechia, 2011
Source: based on SLDB 2011.
Note: The index of deinstitutionalization indicates the percentage of believers who belong neither to a Church nor to a religious community.
Lower figure: Churches and chapels in Czechia destroyed between 1948 and 1989
Source: based on Valenčík 2006; Author: Martina Hupková.

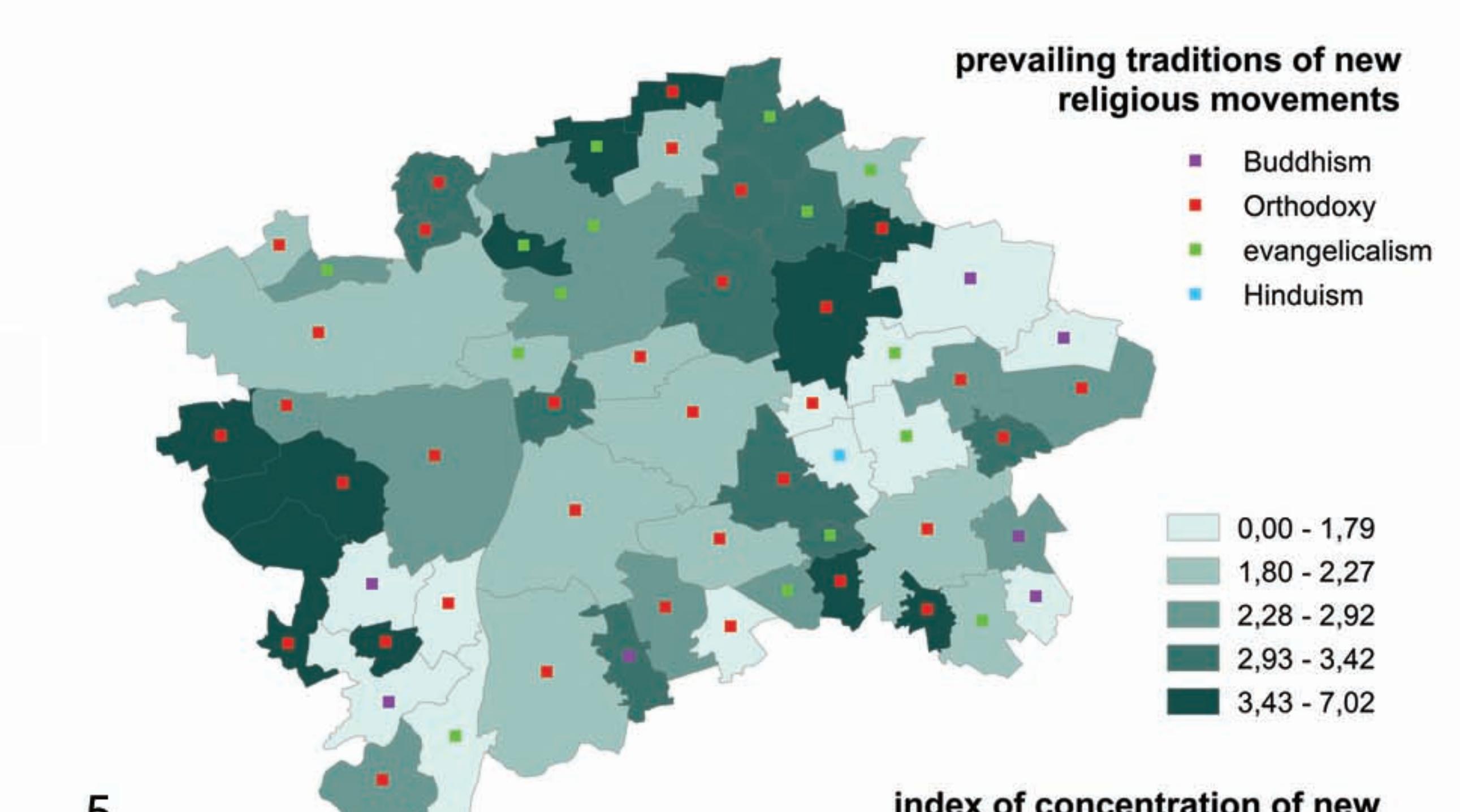
The religious areas in Czechia
Source: based on SLDB 2011.
The above-mentioned trends are manifested differently in various regions. Thus, they contribute to the transformation of the typology of the religiosity and to the formation of "new" spatial patterns. In the last 25 years, the originally predominantly Catholic Czechia has become a country with a very heterogeneous religious structure. Due to the historical differences in development, secularization, pluralization, or even sacralization of the landscape are manifested in each region with a different level of intensity. In general, it is possible to define 8 different religious areas, the delimitation of which corresponds to the dynamic changes that have taken place both in the community of believers and in the landscape.

Upper figure: The place of pilgrimage on the site of the destroyed church in the abandoned village Romava (Romava), South Bohemia
Photo: Kamila Klingorová.

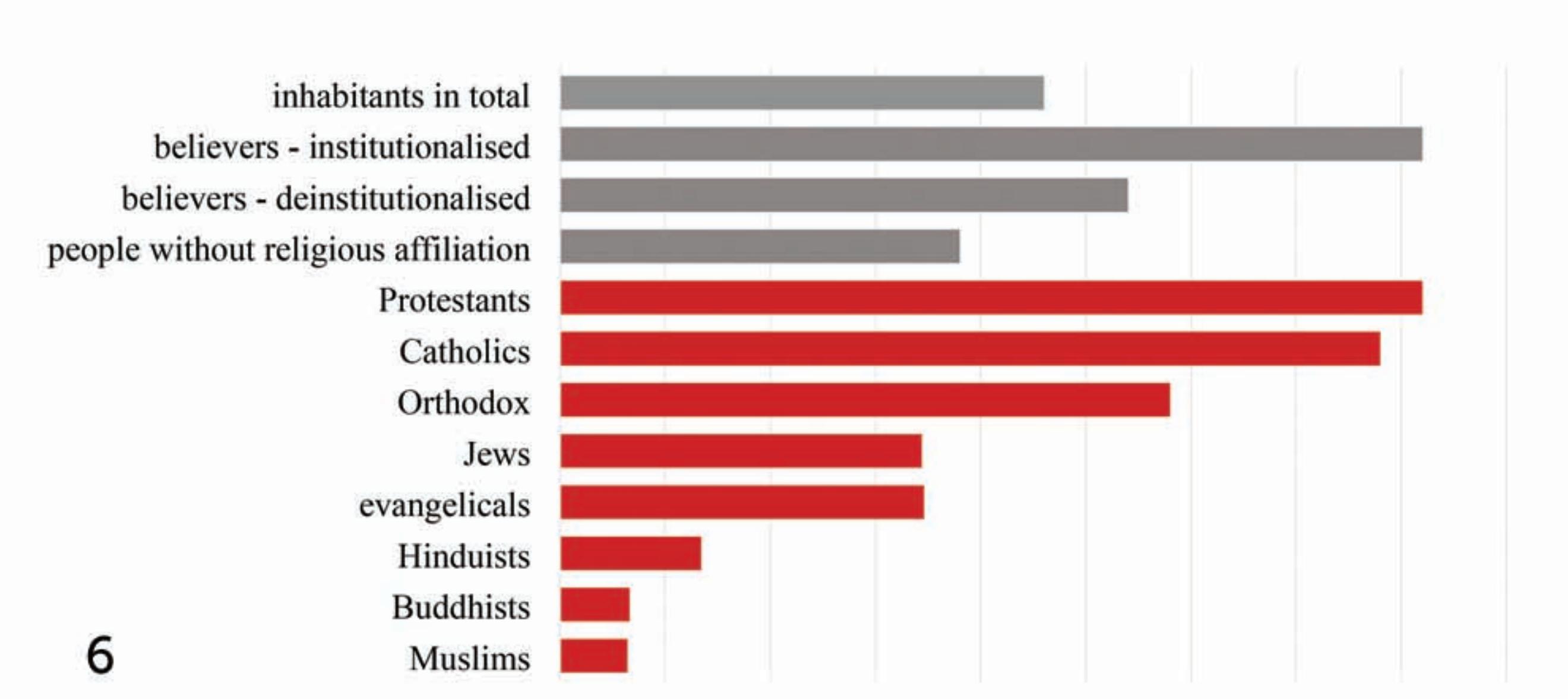
Lower figure: The Catholic church of St. Martin, Pozlovice, South Moravia
Photo: Kamila Klingorová.

The concentration of new religious movements in Prague, 2011
Source: Havlíček et al. 2016.
Note: These are the Churches and religious communities that were registered by the Ministry of Culture after the year 2002 pursuant to the new Act No. 3/2002 Coll., on Churches and Religious Movements. The index of concentration indicates how the relative abundance of new religious movements varies between the individual municipal districts of Prague and the overall average for the city.

The share of elderly people (aged 60 and over) in relation to a specific religious tradition in Czechia, 2011
Source: based on SLDB 2011.

References

- HAVLÍČEK, T. (2014): Development and transformation of religious landscape in Prague after the fall of communism. *Prace Geograficzne*, 137, pp. 51–67.
- HAVLÍČEK, T., HUPKOVÁ, M. (2013): Sacred structures in the landscape: The case of rural Czechia. *Scottish Geographical Journal*, 129, 2, pp. 100–121.
- HAVLÍČEK, T., KLINGOROVÁ, K. M. (2016): *Atlas náboženství v Česku*. Praha.
- KONG, L. (2010): Global shift, theoretical shifts: Changing geographies of religion. *Progress in Human Geography* 34, 6, pp. 755–776.
- SLDB (1991): *Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 3. 1. 1991*. Praha.
- SLDB (2011): *Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 26. 3. 2011*. Praha.
- Statistický lexikon (1934): *Statistický lexikon obcí v Republice československé: Země česká*. Praha.
- Statistický lexikon (1935): *Statistický lexikon obcí v Republice československé: Země moravskoslezská*. Praha.
- VALENČÍK, M. (2006): *Ohořené památky: kostely, kaple a kapličky v České republice*. Praha.